



KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENTET
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Høringssvar - NOU 2025:7 Musikklandet

Dato
14.11.2025

Vår ref.
2025/17083

Deres ref.

Saksbehandler
Helena Ingegerd Eriksson
seniorrådgiver

PB 4013 Ullevål Stadion
0806 Oslo

postmottak@arkivverket.no
48 05 56 66

Org. nr.
961181399

Arkivverket viser til NOU 2025:7 Musikklandet. Flerstemt musikkpolitikk for framtiden.

Våre hovedsynspunkter

1. Institusjonelt hjem for joik

Vi anbefaler at Arkivverket - Samisk Arkiv – (Sámi Arkiiva) utpekes som institusjonelt hjem for joik, med formelt mandat og finansiering, i nært samarbeid med samiske joik- og fagmiljøer

2. Langtidsbevaring og digital infrastruktur

Det trengs målrettede midler til nasjonale fellesløsninger som sikrer bevaring, forvaltning og tilgjengeliggjøring av lyd- og vokalarkiv

3. Rettigheter og tilgang

Det er nødvendig med klare rammer for opphavsrett, eierskap og reservasjonsmekanismer i forvaltning av lyd og vokalarkiv. Arkivverket kan bidra med forvaltning av dokumentasjon, metadata og tilgangsstyring som ivaretar både vern og bruk

1. Institusjonelt hjem for joik

Sámi Arkiiva støtter utvalgets forslag om at det framover settes i gang planlegging av å etablere et institusjonelt hjem for joik. Joiken er, slik utvalget påpeker, en av Europas eldste levende vokaltradisjoner og en bærebjelke i samisk kultur. I tillegg til samisk kulturell kompetanse, krever arbeid med joik ivaretagelse av opphavsrettslige og personvernrettslige perspektiver. Arkivverket anbefaler at Sámi Arkiiva utpekes som institusjonelt hjem for joik, med formelt mandat og finansiering, i nært samarbeid med samiske joik- og fagmiljøer. Sámi Arkiivas nasjonale nedslagsfelt i det samiske samfunnet og institusjonens samfunnsansvar plasserer Sámi Arkiiva i en særstilling, og gjør at få andre kan fylle denne rollen.

I Arkivverket har Sámi Arkiiva et nasjonalt ansvar for å ta vare på samisk dokumentasjon, herunder å bevare og tilgjengeliggjøre samiske vokalarkiver.



I samfunnsoppdraget inngår å tilrettelegge ulike typer dokumentasjon for det samiske samfunn, og her befinner joik og annet muntlig materiale seg i en særklasse. I likhet med andre urfolkssamfunn, har samisk tradisjonsformidling og tradering til kommende generasjoner, skjedd muntlig og i praksis. Sámi Arkiiva er i dialog med samiske arkivfaglige miljøer i Sverige og Finland om bevaring og tilgjengeliggjøring av samisk arkivmateriale.¹ Det gjenstår fortsatt utfordringer med hensyn til rettslig og praktisk metodeutvikling for håndtering av joik, fundamentert i samiske tradisjoner og rettsoppfatninger.

Sámi Arkiiva stiller seg positiv til å ta en proaktiv rolle i realiseringen av et institusjonelt hjem for joik. Arbeidet bør forankres i eksisterende samiske organisasjoner for joik, herunder Luovvi luohteguovddáš, Juoigalasat, Juigiid searvi mfl. I dialogen bør det vurderes om deler av forvaltningen av joik, for eksempel formidling, kan utføres av eller i samarbeid med disse. Dette både fordi organisasjonene tidligere selv har tatt initiativ, og fordi institusjonsbyggingen bør skape merverdi for samiske sivilsamfunn. Arbeidet bør skje i koordinert innsats med ABM-sektoren.

Sámi Arkiiva understreker viktigheten av å handle i tråd med nasjonal og internasjonal urfolksrett. Sentrale er FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP-konvensjonen) art. 27 og FNs barnekonvensjon art. 30, som begge er inkorporert i norsk rett. I tillegg kommer ILO-konvensjon nr. 169 og FNs erklæring om urfolks rettigheter (UNDRIP). Nasjonalt danner Grunnloven § 108 det konstitusjonelle vernet for samenes språk, kultur og samfunnsliv. Retten til å utøve egen kultur er også forankret i særlover som sameloven, opplæringsloven, finnmarksloven mfl.

Sámi Arkiiva anser det som viktig at Sametinget (Sámediggi) konsulteres om de delene av NOU 2015:7 som omhandler samene. Dette er nødvendig for å sikre legitimitet i det videre arbeidet. Sámi Arkiiva kan ved behov bidra inn i det arbeidet.

2. Langtidsbevaring av lyd og immateriell kulturarv

Utredningen peker på at det på tvers av det samiske musikklivet, musikken hos nasjonale minoriteter og norsk folkemusikk og -dans finnes sammenfallende behov. En sentral utfordring er å utvikle digital infrastruktur og arkivløsninger som sikrer digital langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring av denne delen av vår kulturarv. For samisk materiale skal forvaltningen skje i og med det samiske samfunnet, med Sámi Arkiiva / Sámediggi og relevante samiske fagmiljøer som premissgivere for styring, tilgang og bruk.

¹ <https://nuohtti.com/?lng=nor>



Arkivverket

Arkivverket har fått i oppdrag å bygge en nasjonal fellesløsning for mottak, bevaring og tilgjengeliggjøring av digitale, historiske data fra hele arkivfeltet - for statlige, kommunale og private aktører. Denne dataplattformen vil legge til rette for bevaring og tilgjengeliggjøring av immateriell kulturarv, inkludert vokal- og musikkarkiv, med vekt på flerspråklighet, brukerrettet formidling og kulturell sensitivitet. Fellesløsningen Digitalarkivet bør være standard infrastruktur for mottak, bevaring og tilgjengeliggjøring av alt arkivmateriale. Dette bør være uavhengig av eier/sector med åpne grensesnitt mot relevante fagarkiv og formidlingsplattformer, som for eksempel Nuohti.

Arkivverket og Nasjonalbiblioteket har det siste året samarbeidet om utvikling av digital infrastruktur for samiske fotografier og audiovisuelt materiale. Arbeidet tar høyde for det samiske perspektivet gjennom etiske, juridiske og tekniske vurderinger. Arbeidet har overføringsverdi for musikkforvaltning hos nasjonale minoriteter og for norsk folkemusikk. Løsningen kan ligge til grunn for å sikre sentrale metadata til alle typer vokal- og musikkarkiv.

Anbefaling: Det settes av midler til videreutvikling av nasjonale digitale fellesløsninger der langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring ivaretas. Digitalarkivet bør være standard infrastruktur for mottak, bevaring og tilgjengeliggjøring av arkiv, også av musikk- og vokalarkiv.

3. Rettigheter og tilgang

En annen felles utfordring gjelder rettigheter og tilgang til musikk- og vokalarkiv. Spørsmål om opphavsrett og eierskap er sentrale, og det krever god infrastruktur for å forvalte disse rettighetene og gi tilgang på en trygg og forutsigbar måte. Bruk av kunstig intelligens (KI) reiser nye problemstillinger for tilgjengeliggjøring og bruk av musikk- og vokalarkiv, særlig for nasjonale minoriteter. Et viktig spørsmål er om opphavsretten krenkes når generativ KI trenes på opphavsbeskyttet lydmateriale. Opphavspersoner skal i en rekke tilfeller kunne reservere seg mot slik bruk. Det mangler felles føringer for hvordan reservasjoner skal utformes og forvaltes.

Arkivverket har spesialkompetanse på forvaltning av dokumentasjon. Vi kan bidra til å sikre balansen mellom vern, rettighetsforvaltning og tilgjengelighet, med krav til metadata, sporbarhet, tilgangsstyring og etterlevelse.

Om Arkivverket

Arkivverket er Norges øverste arkivmyndighet. Vårt samfunnsoppdrag er å bidra til effektiv dokumentasjonsforvaltning, samt å sikre, bevare og gjøre tilgjengelig et bredt og allsidig utvalg av samfunnets arkiver.



Arkivverket

Med hilsen Arkivverket

Kjetil Korslien
områdedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen underskrifter